

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDEKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre 10 frt — kr.
Félévre 5 " — "
Negyedévre 2 " 50 "
Egy hónapra 1 " — "

Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: **BARTHA MÓR.**
Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díj:
Hat hasábon petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű a többes/
hirdetések alkú szerint jutányos aron vetetnek fel. Helyes-
den külön beigtatásért 30 kr

Papp Elek beszéde.

a földmivvelésügyi tárca költségvetési tárgyalása folyamán április 5-én.

Folyt. és vége.

Már ezen felsorolt adatok is feltűnően igazolják azt, miszerint egyáltalában nem tesz a kormány semmit arra, hogy Austriával való viszonyunk keretében legalább biztosítva legyen tényleg az, a mi a papiroson meg van írva. Ez eléggé bizonyítja azt, hogy nem ok nélkül való azon sürgetésünk, miszerint korlátoztassék meg minden felhasználható eszközzel a szarvasmarháknak keletre való bejövetele és használtassék fel minden törvényes eszköz arra nézve, hogy a nyugoti piac a mi részünkre is megnyitassék.

Még csak azt akarom megjegyezni, hogy tarifapolitikánk helytelensége is közrehat, némi tekintetben, a kivitel csökkentésére. Mert ha olcsóbban szállíthatnánk jobban konkurralhatnánk Oroszországgal, Szerbiával és Romániával.

Hogy ezt a kérdést is nagyon figyelemre kell mellatni, mutatja az, hogy már Ausztriából ide jönnek a hangok, melyek szerint fenyegetnek, ha nem az ő szájok ize szerint fogunk velük kiegyezni és nem úgy tánczolunk, mint a hogy ők hegedülnek. akkor teljesen mellőzni fogják a magyarországi piacot és minden fogyasztási cikküket Oroszországból, Szerbiából és Romániából fogják beszerezni. Azt kérdelem, vajjon ha az osztrákok így fenyegetőznek, — van-e köztünk valaki, a ki azt merné mondani, — hogy nem lehet ebből semmi?

T. ház! Hogy az állattenyésztés kérdéseivel is foglalkozzam, engedje meg a t. ház, hogy mindjárt legalább főbb vonásokban idézzem, hogy állattenyésztésünk emelése céljából micsoda intézkedéseket látok szükségesnek legközelebb és legközelebbi életbe léptetni. (Halljuk!)

Az első ezek között a szavatossági törvény meghozatala. E képzeltetetlen, hogy mennyire ki van a kupeczek és kereskedők önkényének téve a gazdaközönség a miatt, hogy nincsen szavatossági törvényünk. Nagy hátrányára van tenyésztésünknek a folytonosan mutatózó, folyton fennálló ragályos betegség, tüdőlob, takonykór stb. Ennek enyhítésére egyetlenegy gyökeres orvosság, felfogásom szerint, az lenne, hogy az általános kötelező állatbiztosítási intézményt léptessük életbe. Tudom én, hogy nagyon sokat lehet a kérdés mellett és ellen érvelni, de a végeredmény mégis az, hogy ezt az intézményt előbb utóbb életbe kell léptetnünk, mert addig, míg a ragályos betegségben levő állatok kiirtása oly módon nem történik, hogy azoknak ára is megtéríttessék az illető gazdának, az állatállományból a ragályos betegséget gyökeresen kirtani nem lehet. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Nem akarok erről a kérdéstről hosszabban szólni, különben sem tartozik ez egy szűk keretű beszédbe, de annyit mondhatok, hogy ennek a kérdésnek a tanulmányozása a magyar gazdaközönség érdekében feltétlenül és elodázhatatlanul szükséges. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Ezzel kapcsolatosan talitem fel azt, hogy szükséges volna az állategészségügy ellátása, rendezése is; szükséges volna a vásárok ügyeinek rendezése, mert igen sok

ragályos betegség a miatt vitetik be egyes vidékre, hogy a vásárokon mindenféle egészségtelen állatokat árulnak. Itt a vásárok rendezésével kapcsolatosan szükséges volna az állat-járlatok rendezése is.

Ezek igen egyszerű dolgok, de mindenestre a gyakorlati életben legalább én előttem, mégis fontosak. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

T. ház! Ha már az állattenyésztés kérdéséről szólottam, nem hallgathatom el, hogy én ráim igen fájdalmasan hat az, hogy a közlegelők felosztása napról napra még mindig folyamatban van és a közlegelők felosztása javasoltatik még clyan helyeken is, a hol az által az állat-tenyésztés teljesen és tökéletesen tönkre megy. Én tehát szükségesnek talánám azt, hogy a közlegelők felosztása megakadályoztassék. Tovább megyek; szükségesnek talánám azt, hogy mód és alkalom kerestessék arra nézve, hogy közlegelők alakíttassanak és a közlegelők alakítása a birtokokosok által eszközöltessék. [Ugy van! a szélsőbaloldalon.]

Az állat-tenyésztésnek kérdésével a közlegelők kérdése, a közlegeltetés, igen szoros összefüggésben áll, én az 1890 Xli t. cz. ből ezt a kérdést egészen kivonám és egy új törvényt alkotnék a közlegelők felosztásának korlátozása céljából és körül írnam, hogy hol és minő körülmények közt lehet megengedni a felosztást, és hogy miképen kell általában véve a legeltetést s az ezzel kapcsolatos kérdéseket szabályozni.

Bármilyen unalmas vagyok is t. ház, (Halljuk! Halljuk!) én mindenestre első sorban a magam lelkiismeretével, másodsorban azoknak a választóimnak akarok beszámolni, akik engem már több éven keresztül bizalmukkal megajándékoztak és főképen hangsúlyozni kívánom azt, hogy azt, a mit elmondok, nem csak a magam csekély egyénisége mondja, hanem azon párt nevében is szerencsém van nyilatkozni, melynek zászlója alá esküdtem! (Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

T. ház! Feltétlenül igaz az, hogy Magyarországon a mi mezőgazdaságunkban még mindig a buzának a termesztése viszi a főszerepet, tehát nem lehet egyetlen gazda előtt sem közömbös az, hogy a buzának értékesítésére vonatkozó intézkedések megfelelőek-e a gazdák érdekének és vajjon megtették-e mindazon intézkedéseket, a melyek az árképződésre, a kártékonyan ható akadályoknak elhárítására, a visszaéléseknek a megsemmisítésére vonatkoznak. Első sorban itt ismételnem kell, hogy az értékesítés kérdésénél ismét egy kis közigazgatási politikánk az előtérbe való tolatkodásával találkozunk.

De hát ezt a gazdasági politikát a mi buzánknak, terményeinknek értékesítésénél még nagyobb üveggel sem tudnám föltálatni. Itt van p. o. hogy nagyon messze ne menjek; a börze.

T. ház! azt kérdezem, hogyan tűrheti az államkormányzat egyetlenegy perczig is azon napról-napra ismétlődő, folytonosan tapasztalható visszaéléseket, a melyek a lehető legkártékonyabban és legveszedelmesebb módon hatnak a magyar buza árának képződésére. Azt kérdezem, hogy ha mást nem is vesz figyelembe a kormány, (Zaj. Halljuk! Halljuk!) nem elegendő ok-e már felszólalásomra az, hogy a börzén a buza árának képződésére minden faktor, még az utolsó fűtyülő-kereskedő is közrehat; egyedül az nem,

a kinek életéről van szó: a gazda. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Ez az egyetlenegy körülmény is elegendő arra, hogy hangsúlyozzam azt, hogy a börzén tapasztalható visszaéléseknek korlátozása végre-valahára eszközöltessék és hogy a börze működése oly mederbe szoríttassék, hogy a magyar buza árának képződésére kártékonyan ne hathasson. Épen azért, mert ez így van, szükséges, hogy a börze azon híenait, akik a magyar buza értékére és általában a magyar buza-kereskedésre, s ezzel a magyar érdekekre a legveszedelmesebben hatnak, a magok odujába szorítsa vissza a hatalom és a kormány. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

T. ház! Mindjárt egy pár képpel fogok szolgálni annak illusztrálására, hogy miképen történik a gazdák kijátszása a börzén. Erre egyik leghatalmasabb eszköz az u. n. különbözeti játék és épen azért (Zaj. Előkcsenget. Halljuk! Halljuk!) a különbözeti játékot, mint különben is a közérkölciségbe ütköző játékot, törvényhozás lag vagy rendeletileg teljesen megszüntetendőnek tartom. — Mert hiszen ezen játéknak egyedüli célja csak az, hogy oly buzát produkáljon, a mely csak papíron ér valamit, a mely papíron táplál, éhezhet, tesz gazdaggá vagy koldussá. Ez a különbözeti játék nem szolgál előnyére sem a termelőnek, sem a fogyasztónak, sőt még a pékeknek sem, hanem igenis szolgál a nemzetközi nagy tökének, szolgál a budapesti nagy-malmoknak és szolgál azoknak a börzén üzérkedő megbizottaknak, a kik jóformán ebből élnek. És hogy a papiros buzának az ára minő befolyással van a valódi, effektív buzának az árára, azt nagyon könnyű belátni, ha figyelembe vesszük, hogy a nagyobb töké, a nagyobb forgalom mindig dominálja a kisebb forgalmat és uralkodik a valódi árak felett. Ha a múlt évek statisztikáját nézzük, látjuk, hogy (Halljuk! Halljuk!) 1896-ban 8,330,000 mm. buza adatott el, a börzén mint készáru, 1897-ben pedig 5 millió mm és ezzel szemben az egyik esztendőben 125 millió, a másik esztendőben pedig 90 millió mm. buza adatott el a börzén, tehát 11-szer annyi, mint kész áru. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Ebből nem nehéz megérteni azt, hogy azon 125 vagy 90 millió papír buzának az árával igen-igen könnyű dolog volt 8 millió vagy 5 millió mm. effektív buza árát szabályozni. (Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Nagyobb és világosabb magyarázatára és indokolására annak, hogy a különbözeti játékot feltétlenül meg kell szüntetni, nincs szükség, mert arról ezen statisztikai adatok elég világosan beszélnek.

Nagyon fontos dolognak tartom azt, hogy az árutőzsde teljesen elkülöníttessék a gabona tőzsdétől és pedig azért, mert a jelenlegi árutőzsdei tanácsban egyetlenegy egy gazda ember sincs; ha pedig elkülönítjük, akkor megtörténhetik és meg is kell, hogy történjenek az, hogy a gabona tőzsde tanácsát egyharmad részről kereskedőkből, egyharmad részben gazdákból és egyharmad részben maom-iparosokból alkotják meg.

Azt az árutőzsdén tapasztalható perfid eljárást sem lehet kicsinyelnünk, hogy a szokvány buza árának meghatározásával, a magyarországi jó buzának ára lenyomatik és ezért fontosnak és a magyar buzaár képződésére nagyon kedvező hatásának tartanám, ha tőzsdén a szokványbuza aképp szabályozta

123. a helyből
124

melyeknek kezelése a különböző miniszterek által eszközöltetik, nem 5, 6, 8, 10 ezer holdas részletekben adtanak a pénzhatalnak kezébe, hanem a tudást, szorgalmat, a lelkiismeretet és — talán nem nagyitom a dolgot, ha megkövetem azt is, hogy — a hazafiaságot is figyelembe véve, ellensúlyt, értékeül tekintenek a kozmopolitikus pénznek; akkor talán lehetne még egy erősebb középbirtokos osztályt teremteni Magyarországon. Igen Uraim, ha még most az utolsó órában komolyan és behatárolva kezükbe vennék ezen fontos és nagy kérdést azok, kiknek a dolgok intézése hatalmukban áll, akkor még sokat lehetne tenni, akkor még a drága és értékes nemzet fenntartói elemből sokat menthetnénk meg a végpusztulástól. Drága, becses kincsei ezek a nemzetnek. De ezen hazafias indokokon kívül szükséges a középbirtokos osztálynak a sorsa felől a mezőgazdaság tekintetéből is gondolkozni. A mezőgazdasági okoknál fogva is követkelem tehát, hogy gondoskodjunk! Cselekedjünk! Mert hiszen a mai állapot szerint a 200 hold birtokon aluli birtokosok 45 százalékot bírnak a magyar földnek, az uradalmak és latifundiumok 40 százalékát, a 200—1000 hold terület közt levő birtokok 15 százalékát bírnak a magyar birtokoknak. Már maga az a körülmény, amely nagyon helytelen arányt tüntet fel, szükségesse teszi azt, hogy a középbirtokos osztálynak megerősítésére, támogatására, sőt lehetőleg egy erősebb, számosabb és nagyobb területtel rendelkező középbirtokos osztálynak a megteremtésére minden módunkban álló eszközt gyorsan és hathatósan használjunk fel.

Ha már e kérdésről szólnak, lehetetlen a fülemet bedugni azon panaszhangok elől, amely panaszhangok a magyar Alföld munkásai részéről hangzanak fel. Hogy áll ez a dolog? (Halljuk.) Addig, a míg a magyar Alföldön a vízi munkálatok következtében a munkásosztály keresettel bírt, az úgynevezett kubikolásnál, addig a panasz nem hangzott fel olyan fájdalmasan. De ma már megszűnven ott a munka, gondolkodni kell arról, hogy a munkásosztály megélhessen. Ennek a munkásosztálynak egy része föld után sóvárog, de ha lelke teszi is ki, úgy sem bír csak egy talpalatnyi földre is szert tenni, akár haszonbérben, akár pedig örökáron. Nem bír pedig azon oknál fogva, — a mit bizonyára a minister ur nagyon jól tud — hogy különösen Csongrád vármegyében és a Tiszának balpartján oly óriási nagybirtokok körüli körül vas-broncsként az ott fekvő népes városokat, mint pl. Szegvár, Mindszent és a községeket; azon szorgalmas munkás és folyton szaporodó népnek egyetlenegy talpalatnyi földet nem lehet szerezni. Pedig a lakosság száma évről-évre szaporodik és csaknem odáig vannak már ott az emberek, hogy egymás szájából veszik ki a kenyeret. Jól tudom én azt, hogy ez a kérdés nagyon sok oldalról kell, hogy világitassék, hogy a helyes utat és igazi orvosságot a mutakozó betegségek gyógyítása szempontjából feltalálhassuk.

De én csak a figyelmét akarom felhívni a t. miniszter urnak és azt vagyok bátor hang sulyozni, hogy itt az ideje annak, hogy a rügyében megfagyott telepítési kérdést újra felelevenítsék. Én azt gondolom, hogy van itt sok eladó nagybirtok, melyet az állam megszerezhetne és telepítésre felhasználhatna; én azt gondolom, hogy bármennyire gyanuskodnak azokra némelyek, kik a telepítési kérdést kapcsolatba hozzák azzal, hogy földet kell teremteni a föld után sóvárgó népnek bárhol és bárhol; ha mondom, gyanusítanak azzal, hogy talán a nagybirtokok, latifundiumok mozgósítását akarom és kozmopolitikus pénzre akarom felváltani a hazafias földet, erre azt felelem, hogy én ezt nem akarom, hogy ismerem a becsét annak, hogy micsoda érületet ébreszt az ember szívében az a föld, melyet tulajdonának vall, a melyet művel, de épp oly érületet fog a szegény népben felkelteni és új erőt, alkalmasabb erőt fogunk megnyerni nemzeti aspirációink kivívására. (Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Elgyengült az erőnk, sok helyen a szolgaság, a szervilizmus, a kishitűség ütötte fel fejét.

Ha ezeket a kóros jelenségeket a nemzet életéből ki akarjuk irtani; s azt akarjuk, hogy az önzés felett a hazafias és hazaszeretet üljön diadalmat a szegény népnek azért is kell földet adni. És nem is olyan nagyon sok volna az a föld, hiszen alig tehető 2—200000 családra, melynek földre volna szüksége, tehát alig van 4—5 millió holdra szükség, hogy boldoggá, megelegedette, jó hazafiakká tegyünk azokat, kik most csak a ulyat, terhét erzik annak, hogy ők magyar honpolgárok.

T. ház! Ezzel be is fejezem szavaimat. Feljegyzésem kérem és megerősítését a közép birtokosoknak és földet kérek a föld után sóvárgó népnek. (Zajos helyeslés a szélsőbaloldalon.) Egy szebb jövővel kecsegtető hang ütötte meg fülünket itt a házban a miniszterelnök ur beköszöntő beszéde alkalmával. Én elhiszem, hogy az a hang nemcsak a terem falaitól lesz visszhangoztatva, hanem annak a hangnak igazságát, annak a hangnak megvalósítását a miniszteriumnak és különösen a földművelésügyi miniszter urnak tényekben, tetteiben, koncepcióiban és magasarófti gondolataiban is fel fogjuk találni. Adja Isten hogy úgy legyen! (Helyeslés.)

A képviselőház ülése.

A — Szombati — Apr. 8. — ülést, mint elnök T a l l i a n Béla alelnök nyitotta meg és szokás szerint a mult. ülés jkvének felolvastatása és hitelesítésével vezette be. Azután a kérvényeket terjesztette elő.

A napirend szerinti vallás és közoktatásügyi költségvetés tárgyalásánál legelől: K i s s A l b r t beszélt. Határozatlan kifejezte, hogy a függ. és 48-as párt a miniszter által bejelentett reformok esetében is régi álláspontján fog maradni és követeli a közoktatási reform megvalósítását a jelen, az államháztartás egyensúlyát feltételekabinettel szemben is; mert 500 millió költségvetésből mindig telnie kell egy hasznos közoktatási reform megvalósítására.

A miniszter kijelentette, hogy a magyar nemzeti kultúra az ő sarkcsillaga, de az az aggodalmakat el nem oszlatja, mert az utóbbi időben számos jelenségek voltak a magyar nemzeti kultúra ellen elkövetett támadásnak, bárha a hazafias sajtó pártkülönbség nélkül teljesítette kötelességét.

Ramutatott a nagyváradi Bolcsás-féle, a szarvasi és a szántóvái esetre, a tolnaira ahol magyarok és más nemzetiségiek egy templomba járnak: mindenütt a magyarok húzzák a rövidebbet. A miniszter maga felhozta, hogy a magyar nyelvet összesen 2912 községi és felekezeti iskolában nem tanították sikerrel és százakra menő tanítók nem felel meg kötelességének, habár birtok a magyar nyelvet. Az egyetlen ev. ref. iskola ezek közt a 2000 lelket számláló b.-ujvárosi német egyház iskolája. Miért nem volt itt sikere a magyar nyelv tanításának, ahol pedig a középkorúak is már alig tudnak valamit németül? mert — amint ők mondják — fiainkból mivel németül tudnak, a katonaságnál kapárok és strázsamesterek lesznek, míg az egyház többi — 8000 — magyarjának fia, nem tudván németül — csak közlegénynek maradnak. Így indokolnak másutt is. Beavatkozik ide a politikai pártkülönbség, csak a függ. és 48-as párt nem növeli e bajokat.

Minden érem, politikai pártállás nélkül együtt kell küzdenünk a nemzeti eszme érdekében. A nemzetiségi iskolák felett szigorubb felügyeletet gyakorolni — s az idevonatkozó iskolai törvényt reformálni kell. Ő, az autonómiának barátja, de az államnak olyan befolyást kell biztosítani, hogy az autonóm iskolákban a magyar nyelv ellen ne cselekedjenek. A költségvetést nem fogadta el. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.)*

T i s z a Kálmán az ellenzék visszatérésének hangos és jellemző zajos nyilatkozásai után végre szóhoz jutva: az 1898. XIV. teiki végrehajtásának módzatára vonatkozó

*) E tartalmas és kiválólag tárgyilagos beszédet lapunk hoinapi számában egész terjedelmében közöljük. Szerk.

lag kívánja, hogy a lelkeszi fizetések 1400 koronára kiegészítése meg ez évben létesítessék. Ez az államháztartás egyensúlyát megzavarni nem fogja. A tanítói korpótelek ügyében a rendszeresebb eljárással az e tekintetben fennálló nyugtalanság megszüntetését sürgetve — a költségvetést elfogadta. (Éljenzs jobb, — zaj balfelől.)

P a d e r Rezső néppárti, pártja célzatához híven az országnak, kvota és önálló vaterületi nagy érdekei mellett, a revíziót sürgeti. A felekezeti-küliségről szóló törvénynek, csak romboló hatása van. A vallás-erkölcsi nevelésre kell sulyt fektetni. Szégyen, hogy erettség vizsgákon a vallástannal nem foglalkoznak (!) de a római és görög nyelvtanulással — ige. Támadja a szobahazakat, amelyek a hazaságtörést és erkölcsatlenséget és a szabad szerelmet dicsőítik(?).

H o c k János, a művész t bevonását a közéletbe — hirdeti. A nemesebb eszményeket kiirtották a tömeg szívéből, pedig az ember szomjuhozok az eszmény után, mert ezek nélkül tisztatlan idealoknak hódol. — felekezeti, nemzeti és szociális igaztások után megy. A vallás és a nemzeti alapon álló művészetek — lehet helyesen átalakítani a népet. Góc-pontokat kell teremteni a művészetek a vidéken is. Szeged és Arad példája elkesítő ebben, — a költségvetést elfogadta. (Élénk helyeslés.)

M o c s y Antal tagadja, mintha a néppártiak a magyar nyelv tanítás eredményességében része volna. A szántóvái esetet nem vallási, hanem politikai igaztásnak tulajdonítja és ezért a politikai közegeket terheli felelősséggel.

Öt percznyi szünet után K o s z e g h y Sándor előadó ismertette a kérvényeket s a kérvényi bizottság javaslatát elfogadásra ajánlotta.

14 város, község, ipartestület és népgyűlés kérvényét, amik az ö n l l ó v a m t e r ü l e t é s n e m z e t i b a n k l é t e s i t é s e t t a r g y a z z a k, i r a t t á r b a h e l y e z t e k . . . 152 város, község, népgyűlésnek és körnek a föld adó les szállítását és a t ó z s d e a d ó b e h o z a t a l á t t a r g y a z ó k é r v é n y é n é l :

M o c s y Antal ezeket a kisbirtokosok és kisiparosok sanyaru anyagi viszonyára való tekintettel melegen ajánlotta a pénzügyminiszter figyelmébe.

L u k á c s p. ü. miniszter azon kérvényeket gyárilag készültéknek mondva, P o l ó n y i méltó ellenmondást idézte fel, aki reámutatott a Banffy-kormány iránti nyilatkozatoknak csakugyan gyári készitési módjára s kijelentette, hogy jobb lett volna, ha ezeknek a kérvényeknek kiadatását a miniszternek, p á r t o l ó l a g t e r j e s z t e t t e v o l n a b e . — Ugyanezen értelemben beszél

R a k o v s z k y István, aki ellenindítványt is adott be a kérvényeknek p á r t o l ó l a g, a miniszternek kiadatása iránt.

K o s z e g h y S. előadó nem osztotta Rakovszky nézetét, mert a bizottság azért nem indítványozta azoknak a kérvényeknek a miniszternek pártólólag kiadatását, mivel a miniszter biztosította a bizottságot, hogy az ügyet szíven viseli. Azonban kijelentette, azt is, hogy nem volna ellene, ha pártólólag adnak is ki a miniszternek. Végre, csak egyszerűen adták ki a miniszternek.

Az előadó aztán tovább akart referálni, de Rakovszky István közbeszólására az elnök félbeszakította és a következő napirend megállapítása után az ülést 2 ó. 10 perczkor elosztatta.

BELFOLD.

Az újabb költségvetési provizórium.
A lapoknak azzal a jelentésével szemben, mintha a kormány újabb költségvetési provizóriumot szándékoznék igénybe venni, mértékadó körökből azt terjesztik, hogy ezt az eshetőséget még nem vették figyelembe, mert még mindig remélik, hogy sikerülni fog a törvényt az ország

gyülés mindkét házában a kötött megegyezések értelmében, még idejében letárgyalni és még e hó végéig legfelsőbb szentesítés alá bocsátani. Indokolt a kilátás arra, hogy a hátralevő reszortok költségei, u. m. az igazságügyi, honvédelmi és pénzügyi költségvetéseket a képviselőház még e héten letárgyalja úgy, hogy a jövő héten már a költségvetési törvényt be lehetne nyújtani, amely esetben a költségvetés elintézése a kötött megegyezések értelmében semminemű akadályba nem fog ütközni. Vagyis a Szell-kormány szomit az ellenzék diskreciójára hogy t. i. ez nagyobb be-
szédek tartásával nem foglalja el annyira az időt, hogy ne jusson ki belőle ama kormány-szándék valószínűsítésére.

Táviratok.

Miniszterek Bécsben.

Budapest, apr. 10. A Debr. er. táv. A király Szell K. miniszterelnököt, aki Darányi, Széchenyi Manó és Cseh Ervin miniszterekkel együtt képviselte a magyar kormányt Ernő főherceg temetésén, tegnap d. e. ötnegyed óráig tartó kihallgatáson fogadta. D. u. a miniszterelnök Frigyes főhercegnél és Izabella főhercegnénél tisztelgett.

Cseh Ervin horvát miniszter már elutazott Karlsbadba kurára.

Lécáfolt kombinációk.

Budapest, apr. 10. A Debr. er. táv. Utóbbi időben a lapokban ismét szó volt az ő Fel-sége személye körüli miniszterium államtitkári állásának allítólagos közel jövőbeli betöltéséről; már az a személy is meg volt nevezve, a ki erre az állásra ki van szemelve. Legmértvadás helyről vett értesülés szerint annyival inkább légből kapottak, mivel ennek az állásnak betöltése nincs is kilátásba helyezve.

Színház.

Küry-estélyek.

A debreczeni közönségnek nagy élvezetet szerzett K o m j á t h y igazgató, midőn a budapesti népszínház dívját, K ü r y Klárát két estére terjedő vendégszereplésre megnyerte.

De hát már a sackingeni trombitás meg énekelt, hogy tövis nélkül nincs egy rózsaszem.

Ebből indult ki a mi derék színigazgatónk is és örömmük rózsáit megtöviszte 100 perccel felemelt helyekkel, aminek aztán első és második este is az volt a következménye, hogy a színház csak részben telt meg fizető közönséggel.

Nem akarunk érzelgősi, de azt határozottan állítjuk, hogy a debreczeni jó és áldozatkész közönség nem érdemelte ezt a megsarczolás s ha lennének Komjáthynek igazi szókimondó jóbarátai, lebeszéltek volna róla. Általános a visszatetszés és felháborodás a miatt, mert a lefolyt évad alatt nyújtott élvezetek nem voltak oly rendkívül nagyok.

A B A B A, a végét járó szezon hatalmas kasszadarabja volt a vendég első fellépése. Önkéntelen is összehasonlításokat tettek az emberek, a mi volt Babánk, K a p o s s y és a népszínház páratlan Babája közt.

És nem dicsérhetjük meg jobban Küryt, mint azzal, hogy bájos játéka majdnem hátterbe szorította a kis Kaposi kedves emlékét. Kaposi iránt meg nem lehetünk nagyobb elismeréssel, mintha azt mondjuk, hogy ez még Kürynek sem sikerült teljesen.

Ifj. S z a t h m á r y nagyon lagymatagon töltötte be a Szentes volt szerepét.

•A varázsgyűrűt, Planquette ez unal-

mas, cselekmény és szellem nélküli operettjét választotta vendégünk második fellépésként s a darab rossz megválasztását csak fokozta a férfi szereplők egy részének kinos szerep nem tudása. Küry bájos paraszt leány volt s kitűnő partnert talált Rubcsban, ki ének és játék dolgában ismét bebizonyította, mily kiváló tagja színtársulatunknak.

Rajtok kívül K á l l a y Lujza érdemli meg minden dicséretünket.

A »Babában« az összejáték is kitűnő volt, »A v a r a z s g y ű r ű « rendkívül vonatottan ment.

Mondanunk sem kell, hogy Küry Klára mindkét este számtalan kihívásban részesült s az ifjuság egy részének lelkesedése, minden mértéket meghaladott.

a—a.

A színlapokon gyakran előforduló sajtóhibákra figyelmeztetünk a t. igazgató urat — engedtessek meg. A »Varázsgyűrű« színlapján ugyanis történelmi időül: 1790 volt feltevé pedig az XV. Lajos idejéből való. Ismeretes dolog pedig, hogy XV. Lajos már azelőtt: másfél évtizeddel meghalt. A szerző azonban nem tehetett művének idejét XVI. Lajos uralkodásának és a nagy francia forradalomnak a folyamára; melynélfogva a színlapon kinyomott 1790-ik évet, csak sajtóhibának tarthatjuk... és az ilyen sajtóhibát mégis csak ki kellene igazítani, mert a költő sem teremtheti személyeit ha azok történelmi ideális időbe.

—a—r.

H I R E K.

Debreczeniek az egyetemes konventen. A magyarországi reformátusok egyetemes konventje ma vette kezdetét Budapesten. Debreczenből a konventre K i s s Aron püspök főrendiházi tag, S a s s Béla theologiai tanár a konvent egyházi jegyzője és D ó c z y Imre középiskolai felügyelő mentek fel, kik már a tegnapi esti utazattal elutaztak Bp-esre.

* **A Csokonai-kör felolvasó estélye.** A Csokonai-kör legközelebbi felolvasó estélyének végleges műsorát már megállapította az elnökség. Felolvas Z a l a i Márk kereskedelmi akadémiai tanár. J a b l o n c z a y Kálmán, az ismert tárczaíró, és A d y Endre, a D. H. tehetséges poétalelkű belmunkatársa. Az estély iránt városzerte nagy az érdeklődés.

* **Elhunyt tanácsnok.** B a r a n y i Miklós micskei földbirtokos Debreczen város volt tanácsosa s 1848—49-iki honvédszázados 74 éves korában Micskén elhunyt. Baranyi a szabadságharcz kitörésekor Denbinczky csapatába lépett, először mint közkatona szolgálta a hazát, de fölvitte a századosi rangig.

* **A főiskolai zenekör,** melyet a debreczeni közönségnek már több ízben volt alkalma hallani s melyről a kritika osztatlan elismeréssel emlékezett meg minden egyes szereplése alkalmával, legközelebb N.-Károlyban fog egy hangversenyt rendezni. A hangverseny iránt már is nagy az érdeklődés és előreláthatólag az életrelvő zenekör, mely fiatal jogász karmesterének, Pásztor Gyulának vezetése alatt nem egyszer aratott sikert, e kirándulásból is babért és ami fő — telt kasszát fog hazahozni. Mint halljuk, az irodalmi kör is szándékozik ismét egy matinét rendezni.

* **Eljegyzés.** Szinyer-Váraljai Szathmáry Kálmán honvéd főhadnagy, gyalog-dandár segédtiszt eljegyzte Tolcsvai Bónis Irma urhölgyet.

* **Kinevezés.** Az igazságügyminiszter Csajághy Károlyt a debreczeni jogakadémia volt kitűnő hallgatóját a komáromi törvényszékhez aljegyzőnek nevezte ki.

* **Lóverseny.** Az április 15-iki lóverseny iránt, melyet a debreczeni lovaregylet rendez, országzerte nagy az érdeklődés. A verseny két napon keresztül fog tartani s részt vesznek benne a legkitűnőbb urlovasok. A lovaregylet buzgó titkára E n g e s s z e r József már összeállította mindkét nap programját. A verseny minden tekintetben sikerülni fog, ezt a buzgó rendezőség garantirozza. Részletes programot holnap közlünk.

* **Talált pénz.** Egy fiatal kereskedő segéd nagyobb összeg pénzét talált a főtéren. A derék fiatal ember átadta a pénzt a rendőrségnek. Igazolt tulajdonosa át veheti a II. ker. kapitányságnál Végh Gyula tb. főkapitánynál.

* **Nyomorból a halálba.** Egy szerencsétlen csapókerteri asszony — M i s k o l c z y M i h a l y n e, — ki két gyermekével együtt küzd és szenved a létért, annyira kifáradt már a megelhetésért való küzdésben, hogy öngyilkosságot akart elkövetni. Tegnapi este egy késégszerű pillanatban felakasztotta magát, de szerencsére idejekorán észrevették. A ház egyik lakója elvágta a kötelet, s a szegény asszony életre tért, s most már folytathatja a küzdelmet tovább. A rendőrség néhány forinttal megsegítette a szegény asszonyt, de biz az édes kevés. Ha a nemes szívu emberbarátok nem segítenek rajta, előbb-utóbb öngyilkossá teszi a szükség, mely különösen most, midőn minden kereset forrás ki fogyna, végtelenül keserves.

* **A Csokonai nyomda és kiadó részvénytársaság** tegnap tartotta meg évi rendes közgyűlését Márk Endre elnöklése s a részvényesek szép számu jelenléte mellett. Az igazgatóság a felügyelő bizottsággal egyetértve a társaság felozlatát illetőleg felszámolását indítványozta a közgyűlésnek. A vállalat mind-
ezideig nem tudott magának olyan nagy munkakört teremteni, hogy a részvénytársasági forma által igényelt aránytalanul nagy költségeket megbirhassa. E miatt a mostoha körülmény miatt 1895 óta gondos takarékoság mellett is váltakozó veszteséggel dolgozott. A közgyűlés az igazgatóság javaslatát egyhangulag elfogadta, a felszámolást elhatározta; a felmentvényt az igazgatóságnak és felügyelő bizottságnak megadta. A felszámoló bizottság tagjai a volt igazgatóság tagja: Márk Endre, dr. Kemény Mór, Lukács Armin és Szabó Miklós választották meg egyhangulag. A közgyűlés ugyanekkor azt is kimondotta, hogy a felszámolás nem az üzlet felozlatása és beszüntetése által eszközölendő; hanem annak együttes eladásával. Ennek folytán az üzlet csorbítatlanul és mindaddig fentartandó és folytatóandó, míg a felszámoló bizottság az egész vállalatot alkalmas vevőnek át nem adja.

* **Gyászhir.** A szatmárnémeti ev. ref. egyháznak ismét gyásza van. Tabajdy Lajos, református lelkész szívvelhűded következtében hirtelen meghalt. Közvetlenül halála előtt lelkészi kötelességét teljesítette, melyről hazatérve érte utól szomorú végzete. A városban nagy részvét nyilvánul iránta, annál is inkább, mert családtagjai mind távol voltak, neje ugyanis beteg leánya látogatására Szegedre utazott. Tabajdy mind az egyház, mind Szatmár város köz- és társadalmi életében nagyon nehezen pótolható, mert az ő erőbérsgére a hatalmas klerussal szemben is rendkívül nagy szükség volt.

* **A daltársulatok megrendszabályozása.** A belügyminiszter leiratot intézett Debreczen városához, melyben felhívja a hatóság figyelmét az olyan daltársulatokra, melyek tulelve miniszteri engedélyük határát összefüggő szindarabokat adnak elő. Ezek az amugy is

tenzódó vidéki színészetet veszélyeztetik, felhasználandó tehát minden törvényes eszköz a daltársulatok megrendszabályozására. Összefüggő darabok előadása meg nem engedhető. Szigorú ellenőrzéssel elejét lehet venni a Zengerajok féktelenkedéseinek.

*** Debreczen utcáinak öntözése.** Az elmúlt nyáron különösen érezte a debreczeni közönség, hogy minden nagy és modern városban elengedhetetlen dolog a nyarankénti utcaöntözés. A múlt évi júniusi közgyűlés megis bizott egy bizottságot, hogy ezt a kérdést tanulmányozva tegyen jelentést, miképen lehetne az ügyet legkönnyebben megoldani. Úgy tudjuk, hogy ennek a bizottságnak április végével kell megtenni a jelentést. A közjó érdekében sürgetjük meg a dolgot s kíváncsiak vagyunk, vajjon az egyévi tanulmányozásnak lesz-e pozitív eredménye.

*** Az április 11-ki nemzeti ünnep.** A város áprilisre a következő meghívót bocsátotta ki. Az 1848. évi törvények megalkotása emlékének megünnepléséről szóló 1898. évi V. törvénycikkkel április 11-ik napja nemzeti ünnepé nyilvánítván, annak a folyó 1899. évi április hó 11-re eső évfordulati napján: az evang. reform. nagytemplomban reggeli 8, a róm. kath. templomban reggeli 9 órakor tartandó isteni tiszteletről van szerencsem tisztelettel meghívni. Gyülekezés a város háza nagy tanácsstermében reggeli háromnegyed 8 órakor. Debreczen, 1899. április 9. Komlóssy Arthur főjegyző, polgármester helyettes.

*** Felolvasó estély.** E hó folyamán a főisk. irodalmi önk. lapja, a Debreczeni Főisk. Lapok javára felolvasó estélyt rendez. A programot, mely fényes és változatos leendő, most állítja össze a rendezőség.

*** Vége a szünidőnek.** Debreczen tanintézeteiben a mai nappal megkezdődtek az előadások. A husvétii szünidő véget ért, a munka ideje köszöntött be újra. Ez volt az utolsó nagyobb szünidő, mert már a pünkösdi alig lesz pár napos, hisz jön reá az igazi, a két hónapos nagy vakáció.

*** Lövöldözés áldozata.** H.-szoboszlói tudósítónk írja, hogy Deres Erzsébet 18 éves leányt az utcán valaki vigyázatlanságból, egy főbert puskával fültövére lőtte. A tettes ez ideig kipuhatolható nem volt. Általában Szoboszlón sok a panasz a miatt, hogy éretlen gyerkőcök főbert puskával lövöldöznek a város belterületén.

*** A debreczeni isr. hitközség.** Deák-Ferencz utcai templomában az 1848. évi törvények szentesítésének évfordulóján f. hó 11-én reggeli fél 7 órakor hálaadó istentiszteletet fog tartani, melyre a n. é. közönség ez uton meghívatik.

*** Védekezés a sertésvesz ellen.** A földmivelésügyi miniszter a mai napon több ezer darab népszerű utasítást küldött le a mezőrendőrséghez, mely a sertésvesz elleni védekezést ismerteti. A népszerű ismertetést ingyen fogják osztogatni a gazdák között.

*** Hirsch báróné alapítványa.** A nemeslelkű báróné tudvalevőleg kevéssel halála előtt nagy alapítványt létesített segélyre szoruló magyarországi lakosok számára. Az alapítvány összege kétféleképpen van megosztva: a kamatait egy Budapesten székelő bizottság fogja szétosztani. Az alapítvány kezelésénél befolyást biztosítottak a magyar valóság és közoktatásügyi miniszternek is és az alapító levélben ki van mondva, hogy a kamatjövdelem het százalékát iskolai célokra fordítandó. A magyarországi jelentékeny alapítvány kieszközleése főképen a Párisban élő S o n n e f e l d Zsigmond érdeme, aki annak első tervezetét kidolgozta. — Lényeges újítás az az intézkedés, — hogy a segélyt nem ajándékképpen, hanem kis részletekben visszatérítendő kölcsönök gyanánt fogják kiosztani kamat nélkül. Ily módon a segélyre szorulóknak önzete sem lesz megsérve és az intéz-

mény sokkal áldosabban fog működni, mint a sokszor érdemellenek által igénybe vett könyöradományokkal. Kiemelendő végül az alapítványnak az a nemeslelkű intézkedése, hogy a segély felekezeti különbség nélküli osztandó szét.

*** Kellemetlen meglepetés.** H. bősörmenyi tudósítónk jelenti: Kellemetlen meglepetés érte Kis István sertéskereskedőt, kinek husméro széke van a Dorogi utca elején, kora reggel benyitott a husméro helyre s ezt üresen találta. Megelőző éjjel valamiféle bűjtős atyafiak, hogy hust vegyenek magukhoz, álkulcsal kinyitották a bóde ajtaját s az ott levő, mintegy 60 frt értékű disznó és borjú hust elvittek. Kiss István jelentést tett a rendőrségnél, de a tettest meg nem sikerült kinyomozni.

*** Allatbetegségügy Hajdúvármegyében.** Hajdúvármegye területén az elmúlt heten a következő allatbetegségek fordultak elő: Lépene: Dinyesháton 1 udvaron. — Takonykór: Földesen 1 udvaron, H.-Bősörmenyben 1 udvaron, Szováthon 1 udvaron, összesen 3 közegben 3 udvaron. Rühkór: Földesen 2 udvaron, H.-Hadházon 1 udvaron, H.-Szoboszlón 1 udvaron, Nadudvaron 1 udvaron, összesen 4 közegben 4 udvaron. Sertésvesz: H.-Bősörmenyben 2 udvaron, H.-Nanáson 1 udvaron, Püspökladányon 1 udvaron, Szováthon 33 udvaron, összesen 4 közegben.

*** A szent papság,** mint államfejlesztő erő. Spanyolországban jelenleg 94 ezer pápista pap, 21 ezer szeminárium, 68 ezer szerzetes és 32 ezer apáca van. Nem csodálkozhat-e tehát, ha a hajdani nagy spanyol hatalom mégis aláhanyatlott s lassanként az anyaországra szorult össze!

*** A folyó heti végtárgyalások.** E het folyamán a végtárgyalások a következő sorrendben tartanak meg. Április 10-én hétfőn: Lusztig Gyula s társ. ellen vétkes bukásért. Karap Kálmán s neje ellen s. t. sertésbüntetésért. Fekete Sándor ellen öszbüntetés. 12-én Szerdán: Illés László s társa ellen s. t. sértésért. Szilvási Eszter ellen lopásért. Dráveczky Lajos ellen igazgatás véttségért. Fodor Sára ellen gondatlanságból okozott emberbántásért, 13-án — Csütörtökön: F e h é r Sára ellen csalásvétségért. — Rimóczi János ellen s. t. sértésért, Cs. Kiss Szabó Sándor ellen tüzvézokozásért. Április 14-én, pénteken Biró Klára ellen lopásért, Csetei Imre s társa ellen tüzvézokozásért, Grünberger Izidor ellen lopásért, — Weisz Ignác ellen sikkasztásért. Ugyanaznax ítélethirdetés-k lesznek.

*** Hogy hol lakik? ...** Aradról írják, hogy egy ottani gazdag földbirtokos a napokban felutazott Bécsbe. Megérkezése után rögtön megtáviratozta hazá, hogy hova szállt, aztán nyakába vette a kedélyes császárvárost s csak jóval éjjel után gondolt a hazamenedelre. Igen ám, de időközben elfelejtette, hogy melyik fogadóba szállt? Végre is úgy sejtette magát, hogy újabb tavoratot küldött a feleségének.

«Kérek távirati értesítést, hogy hol lakom? Hü férjed.»

Másnap a hü férjnek meg is jött a felelet s boldogan szállt meg fogadójába, hol azt hitték, hogy nyoma veszett.

*** Köszönet-nyilvánítás.** A »Debreczeni első takarékpénztár által 30 frt, az »István gőzmalom ársulat által 20 frt, továbbá a »Debreczeni helyi érdekű vasút részv. társaság« által szintén 20 frt adomány szavaztatott meg a közoktatásügyi kikerülő szegény betegek részére; a midőn ezen összegek atvételét nyilvánosan is nyugtázom, nem mulasztatom el a fentebb említett intézet és társaságok intéző férfainak a közgyűlés tagjainak ezen nemes és emberbaráti cselekedetért szegény betegek nevében soha nem szűnő halás köszönetemet nyilvánítani. Debreczen, 1899. ápr. 8. Dr. Ujfaluzy közoktatási igazgató.

*** Nyilvános nyugtató és köszönet.** A »Debr. Első Takarékpénztár« tek. igazgatósága a Bikur-Cholim debr. beteg. egyet részére 10 frtot adományozni kegyeskedett. Midőn ezen összeg vételét nyugtátnyozólag el-

ismerjük, bátorodunk a tek. igazgatóságunk ezen nagylelkű adományáért egyetünk nevében mélyen átértett hálás köszönetünket ez uton is nyilvánítani. Debreczen, 1899. ápr. 10. Rosenberg József elők.

*** Vers Debreczenről.** A »Pillangó« című éleclapban egy vers jelent meg legújabbban. A vers kissé zöld de kaczagató, épp azért leközzöljük olvasóinn számára. A vers így hangzik:

M o d e r n f ö l d r a j z .

Debreczen.

Debreczen elég nagy tágas és szép város,
Lakik is abba sok bor- és sör-kocsmáros,
De mesteremberben sincs ott éppen szükség,
Lakja azt a várost mindenféle elég. —
Ha akarják tudni, édes atyámfia! —
Számranézve legtöbb ott a csizmadia,
Hentes és mészáros, kalapos és szabó,
Kovács, szücs, lakatos, kőműves, faragó,
Asztalos és timár, gömbkő, paplanos,
Gubás, kefekötő, kárpitos, szappanas,
Gépész és építész, fazekas, cserepes,
Köszörüs és késes, bádogos, üveges,
Kadár, kerekgyártó, esztergályos és ács,
Sziggyártó, köteles, nyerges, »zakács, takács,
Pecset- és kőmetsző, kártyafestő, cipész,
Kosár- és kaskótó, optikus ékszerész,
Arany- s ezüstmives, borbély, bába, fodrász.
Pokrőcz- s szőnyegszövő, vattaverő, nyomdász.
Rézműves és fésűs, piperész, könyvkötő,
Puskaműves, órás, keztűs, szitakötő,
Kútásó, kolompár, kaszkovác, molnár,
Serfőző, enyvfőző, gyógyszerész és bodnár,
Spiritusz-égető, olaj- s eczetgyáros,
Salétrom-csináló, bor- és sörkocsmáros,
Keményítő- s uviksz- és papirkészítő,
Hangszerész és kertész, vászonfehérítő,
Keményseprő, virslis, zongorahangoló,
Arckép- szobafestő és címer-mázoló
200 disznókupec, 300 taligás
Két tuca bérkocsis, cigány is egy rakás
Kenyer-, kolács-, sült, pék, perces kofa
Ami még elmaradt, tudná a Jehova!

*** A Telegdy** sóstó fűrdőbe vendéglős kerestetik. Értekezhetni a tulajdonossal (Egyhaztér 3.)

A vidéki hirlapíró.

Irta: Kuthi Zsigmond.

Szinte köszönettel tartozunk Zivuska pályadíjat nyert darabjának, hogy általa, ha közvetve is, szóba hozott a vidéki zsurnalisztika. Ujlaki Antal tagtársunk teljes objektívítással felelt a méltatlan támadásra. — Kohányi volt tagtársunk, kinél ritkán láttam lelkesebb hirlapíró, szinte elmondotta a maga véleményét, még pedig tapasztalatai révén ő is az elevenre tapintott.

Azonban a kritika készt egy sem mélyesztette az eleven, a beteg testbe.

A mit azok elmulasztottak, hadd pótoljam én, ugyancsak tapasztalataim tárházából. 1878 óta, tehát két évtizede mult, hogy részint vidéki, részint fővárosi lapokba írok. Három ízben magam szerkesztettem lapot; kül- és bennmunkatárs voltam és vagyok politikai napi és társadalmi heti lapoknak, tanügyi szépirodalmi és nemzetgazdasági folyóiratoknak. Elég tapasztalatot gyűjtöttem tehát a vidéki zsurnalisztika terén. É s most hadd térjek át a tulajdonképeni tárgyra!

A vidéki zsurnalisztika a kiegyezés óta nyert nagyobb lendületet.

A hetvenes évek elején majdnem minden megye székhelyén keletkezett egy-egy hirlap, a melyet rendszeren a megyei, vagy városi főjegyző, vagy más megyei, vagy városi tisztviselő szerkesztett. Így aranytollú költők, Lévy József Miskolczon, mint megyei főjegyző, éveken át szerkesztett lapot. Uagh, Zemplén, Abauj, Sáros, Bihar, Csongrád, Veszprém, Győr, Komárom, Vas stb. megyékben az ugynevezett hivatalos (megyei) közlönynek egy-egy megyei, vagy városi tisztviselő volt a szerkesztője. Ezen hirlapok eleintén hetitársadalmi lapok voltak, későbbben politikai napilapokká nőtték ki maguka'.

Későbbben aztán eme lapokkal szemben függetlenségi szintén politikai napilapok kelet-

keztek, mintegy ellensúlyozású a hivatalos kormányparti napilapoknak. Még kéőbb eme létjogosultsággal bíró lapokkal szemben, keletkeztek a »partokból« és »kormánytól teljesen független« napi lapok.

Míg a megyei hivatalos közlönynek még szépszámu előfizető közönsége volt, a függetlenpárti lap is megtudott élni, addig a »nem nem hideg, sem nem meleg«-féle pártokivüli lapok megteremtették az első konkurencziát a vidéki hirlap irdalom terén.

Ha a két partbeli napilap — hetenként rendszeren ötször jelentek meg — 12—14 frt-jával nyertek előfizetőket, addig a pártokivüli lap 10 frtért megjelent mindennap és ujevkor adott meglepetésekkel ajándékokat, mellékleteket előfizetőinek. Ezen egészségtelen konkurencia, mely mellé még tucatszámra menő hetilapok is csatlakoztak, azt eredményezte, hogy a kiadók nem voltak képesek hivatalos szakavatott szerkesztőket és munkatársakat kapni, és ha kaptak is ilyen, azt nem tudták tisztességesen honorálni. Hiszen ezelőtt 20—25 évvel Debreczenben egy-egy szerkesztő 150—180 és 200 frtot kapott havi fizetésül. És ma? Nos erről jobb nem is szólni!

A rendes és tisztességes fizetés magával hozta a független ténykedést.

Mert az anyagi jólét első és főfeltétele az erkölcsi függetlenségnek.

Annak a jól dotált szerkesztőnek és munkatársának nem lévén anyagi gondja, az önmivelésre, folytonos továbbképzésre is fordíthatott kellő gondot.

A hirlapnak, hirlapirónak a vidéken volt tehát tekintélye, befolyása, mert a hamisítatlan közveleménynek volt a képviselője, szószólója.

Maga a kiadó is jó üzletet csinálván, sok előfizetője lévén, a hirdetésekért drágán fizeték, anyagi jólétével szintén bizonyos erkölcsi függetlenségre tett szert, nem kellett rettegnie hogy ezért vagy amazért a cikkeért ez, vagy amaz fog megnehezélni, visszaküldi a lapot, megvonja a hirdetések stb. stb. — igazán a közveleményt képviselő lapot lehetett szerkeszteni.

Mindezen körülmények megváltoztak az utolsó évtizedben, midőn a vidéki lapok burján módjára elzaporodtak,

Nemely megye minden kisebb-nagyobb községében van lap. Ime H-Szoboszlón, Bőszörményben, Nánáson, P.Ladanyban, Karczagon van lap. Kisvárdának, Mátészalkának, Szilágysomlyónak van lapja. Hogy ezek a lapocskák kulturmisziót nem teljesítenek, hogy általában létjogosultságok nincs, hogy csak gyarapítják a hirlapiródalom terén is a proletariátust és egészségtelen konkurrencziát nyújtanak a komoly lapoknak, azt felesleges bizonyítani.

De nézzük csak közelebről a megyék székhelyein megjelenő napi lapokat! A konkurrenczi és túlprodukczió itt is borzasztóan megépazta a vidéki hirlapok jól kiérdemelt babérjait.

Nemely városban egyazon pártból 2—3 politikai napilap van. Mindegyik egyazon forrásból merítvén politikai értesítéseit, vezércikkeit, akárhányszor megcsik, hogy valamennyi napilapnak egyazon vezércikke, tárczája és közgazdasági közleménye van.

A riporterek egyazon forráshoz járulnak hírek után, mi természetesebb, hogy a 3—4 féle lapnak hirrovatai is napról napra egy és ugyanazok.

Ily auspiciumok közt ne csodálkozzunk, hogy a vidéki hirlapiró, a ki lelkesedéssel, ambícióval, lelkének egész lángjait szentelte magát a hirlapiródalomnak, utóbb elfásul, belefarad a titáni harcban, a monoton munkába.

Az a vidéki hirlapiró, a ki teljes tudatában van annak, hogy miként kellene a lapot szerkeszteni, miként kellene lelket, szellemet, érdekességet és változatosságot kölcsönözni a lapnak ott áll összekötött kézzel, nem tehet semmit, mivel a kiadó nem áldozhat sürgönyökre, expressekre, nem fizetheti a külmunkatársakat, akik eredeti és élvezhető dolgokat produkálhatnak.

Maga a szerkesztő politikai vezércikkiró, tárczáiró, nemzetgazdasági politizáló, szocialdemokratikus elveknek a bonczolója, riporter, bá tudósító, szinkritikus, tanügyi iró és kritikás, a mellet korrektor, lapösszeállító és sokszor lapkiadói hivatali főnök, pénztárol, expeditor egy személyben.

A képesség és egyoldalúság nem hiányzik a vidéki hirlapiróban, sőt ellenben olyan ó, mint a faklya, melyet ha lefelé tartanak, annál jobban lobog.

Akárhány vidéki 25—30 frttal dotált riportert ismerek, ki bármely fővárosi lapnak is diszere válnék. A vidéki hirlapiró közvetlen érintkezik a nagy közönséggel és ebből kifolyólag kénytelen tanulni. A fővárosi sajtó készen kap mindent, olyan az, mint az Automá buffet: bedobnak egy koronát és tálalva van egy rostelyos krumplival, kenyérral, egy deczi borral, szalvétával stb.

A vidéki hirlapirónak azonban magának kell beszereznie mindent, ha azt akarja, hogy lapja ne tátongjon a ürességtől.

A mellett mennyi előítellekkel, itt-ott rosszakarattal, sőt butasággal és köggel találkozik a vidéki hirlapiró! Mert vele szemben mindenki potentát akar lenni, hiszen skribler, éhenkórász a neve!

Ideje volt már, hogy a vidéki hirlapirók szövetezete megalakuljon. Amde a megalakulás maga még nem elég. A vidéki körválasztmányoknak kellene több életjelt adni magokról és erkölcsi súlyokkal, tekintélyükkel mindannyiszor fedni a megáradott és insultált hirlapirót, valahányszor hivatásából kifolyólag insultálva lett.

Őa kellene hatni a szövetezetnek, hogy a hirlapirók részére bizonyos szolgálati pragmatika és arczabály állapítassék meg. Pl. a riportert minimális havi fizetése 50 frt, a segéd-szerkesztő 80, a szerkesztőé 100 frt legyen.

Mert hogy a vidéki hirlapiró egészen ki legyen szolgáltatva a kiadóknak, az sem járja.

A szövetezet most majusban fogja tartani közgyűlést, úgy tudom, Fiumében. Jó lesz a szolgálati pragmatikát és a fizetés minimumát ott napirendre hozni.

A ki a szövetezetet tagja, az köteles lesz magát a határozatnak alávetni.

Sok, sok elmondani valóm volna még a vidéki hirlapirók és hirlapiródalom tárgyában, de cikkem már is nagyon hosszúra nyult, a miért is azt egy más cikk keretébe illeszttem majd.

Fejedelmi jószívűség.

— A német császárné vizitje. —

Debreczen, ápril. 10.

A híret már tegnap meghozta a táviró, hogy Agusztá német császárné meglátogatta egy berlini asztalosnak a feleségét, Stumbovszkanét, akinek hármas ikrei születtek. Az érdekes vizitre — a mint most jelenik — Keller gróf kamarás és neje kísérték el a császárnét.

Amint az előkelő társaság kilépett az udvari hintóból, a koronás asszony fölemelte a lorgonját és körülnézett. Czukrászbotot kereset a közelben, hogy az asztalosné többi gyermekeinek vásároljon valamit. Ott a házban van egy pék, másnak híján ahhoz nyitottak be. Keller grófné kiválasztott néhány darab süteményt s néhány kenyereket az arát is kifizette azzal, hogy küldjenek föl mindent Stumbovszkaékhoz. Aztán vidáman beszélgetve haladtak föl a lépcsőn.

A gróf kinyitotta az ajtót és a császárné mosolyogva lépett be. Az asztalos feleségének sejtelve sem volt róla, hogy kik az ő vendégei. Főül az ágyban és meglepetve köszöntötte a dámákat.

— A gyermekeit jöttünk megnézni, jó asszony. — szól a császárné,

Stumbovszkané boldogan mutatott a másik ágyra, ahol a három rózsás apróság együtt volt.

— Milyen tiszta és rendes itt minden — mondta a császárné meglepéddel tekintve körül a csinos szobácskában — magányosan végzi a haziteendőket?

— Bizony, van is vele dolgom elég. Meg a többi gyerekekkel.

— Elhiszem, Stumbovszkané, hiszen nekem is vannak gyermekeim. Persze hármas ikreim nincsenek — volt a császárné felelete.

Keller grófné és a koronás asszony nevetve tekintettek egymásra s mialatt a kamarás n je észrevétlenül egy pénztárczát tett az asztalra. A császárné tovább kerdezősködött. Hogy a három ujszülött fiúcskával micsoda tervei vannak Stumbovszkanénak, hogy az ura mennyit keres, megláthatnak-e abból, meg más egyebeket.

— Nos mit kívánna most magának kamarjában?

— Mit... mit — szól az asztalosné zavartan — hát egy nagy bölcst. Erre még nem jutott eddig penzem.

— Jó — felelte a koronás vendég — meglesz. Most pedig szívből kívánom önnek, hogy a gyermekei egészségben maradjanak meg és becsületes emberekké valjanak.

Mikor Keller gróf és a császárné már künn voltak, a grófné viszaszólt:

— Tudja-e Stumbovszkané, hogy ki volt most magánál?

— Én istenem, ugyan ki lehetett ez a szép, jó asszonyság?

— A császárné!

Látogatásom a divánál.

— Saját kiküldött tudósítónktól. —

Debreczen, ápril 10.

Tegnap délelőtt történt O le szép napot soha sem fogom el feledni. Felöltöttem e egáns redingotomat s kocsiba ülve az »Angol királynő« szallodához hajtottam.

Izgatottan siettem fel a lépcsőn s megláttam az aranyos művésznő szobájának ajtaját elöt. Az inas be vite nevjegyet s bejelentett. Néhány pillanat múlva visszatért és tudtomra adta hogy az »édes Klárka« szívesen fogad.

Szivedobogva léptem be... és ott álltam két és fél arasznyira az elragadó színésznő közelében. Egy dupla kézcsók s bemutatkozás után sokáig beszélgettünk barátságosan s többek között a következő párbeszéd jobban mondva interview zajlott le j

É n: Mit szól bájos művésznő a mi városunkhoz?

Ö: O! Igen kedves és rohamosan fejlődik. Hogy van a szünygi bizottság?

É n: Köszönöm kegyes kérdését kissé influenzás. S mit szól színészeinkhez?

Ö: Ah! Je suis euehauté! Különösen Moricz!

É n: Melyik ha szabad kérdenem?

Ö: Az én aranyos Hiláriusom, felér egy Dáriussal.

É n: Cserélne vele. És a többi?

Ö: I g y m é g sehol sem láttam játszani.

É n: Meghiszem nagysád, mert i g y sehol s e m eogednek játszani.

Ö: Ön kegyetlen! imádom a debreczeni publikumot.

É n: Ugy? Akkor ön polytheista, mert sokat imád; míg mi monotheisták vagyunk: mert csak egyet szeretünk: Önt.

Ö: Maga szellemes! Ha nem Pesten játszának helyi színésznő szeretnék lenni.

É n: Mintha már hallottam volna azt más variációban. Rossz cserét csinálna mondhatom.

Ö: Hanem hol van ő, ki felléptidijam után, nekem legkedvesebb . . .
 É n: O, ki az a boldog?
 Ö: Ark ur . . .
 É n: Sajnos, azaz nem sajnós ő Pesten vagy on bemutatkozik az új kormányának . . .
 Ö: Mint . . .
 É n. Napimádó mert azt imádja, aki politikai életünk ege felett tündöklök a jelen napja pedig Széll Kalmán.
 Ö: Tehát imádási váltó-lázban szenved?
 É n: Elragadó szellemesség . . .
 Ö: Külömben Debreczen irodalmi és művészeti központ. Nem rég adták önök Zivuskat a irodalomnak. De mint hallom van még rajta kívül e városban tehetséges dráma író.
 É n: (örömmel) O, igen! Egyik jeles tollu kollegának nem rég fejezte be »Angyomasszony . . . — nem merem kimondani, szégyellem magam . . .
 Ö: No csak mondja!
 É n: De igazán nem tehetem . . . Tessek elfordulni, akkor megmondom . . .
 Ö: (Elfordul) nos?
 É n: (Restelkedve) Most fejezte be az »Angyomasszony térdekalácsa« című társadalmi szecessziózósos drámáját.
 Ö: Talán »ecesszió«-t akart mondani.
 É n: Igen!
 Ö: S miért nem tör vele a nyilvánosság elé?
 É n: Várja a mig Vidor Dezső fedezi.
 Ö: Haha!
 É n: Hehe!
 Ö: Hibi!
 É n: Hu! hu!
 S ezzel elbucsuván, elhagyta a művésznőt.

U. i.: Lapunk zártafor tudtam meg, hogy az akivel én beszéltem, nem maga a művésznő hanem a szobalánya volt. Nem baj! Vegyük ugy az igazságot, ahogy adják. **Fakir.**

CSARNOK.

János király Thália fejedelme.

Sűrű sötét az éj,
 Dühöng a déli szél.
 A színháznak magas
 Toronyán az érczakas
 Csikorog élesen.

»Ki az, mi az, vagy ugy?«
 »Fordulj be és aludj,
 Hatálmás János ur.

S nyugodj meg, hogy ha fúr
 A lelkiismeret.

A taps, az elmarad
 Kaczaj ajkáról szakadt.
 Zugó, sebes röhejt
 A karzat nyujt, mihelyt
 A gárda játszani kezd.

»E tömeg mért vonit
 Hisz hozzá sem konyit . . .?«
 »A nép uram, »okog
 Ha mostan játszni fog
 Színházad embere.«

Megsörren a bilincs,
 Lebull, gazdája nincs,
 Az ujságíró had
 — Egy egy felhődarab
 Lopva szökik tova.

»Hab, tollat rágja az
 Ujságírók hada!
 »Ne felej uram, ne felej,
 D. R. U. soká nem él
 És F a r k a s elmegey . . .«

A vendéglő alatt
 Vonul egy kis csapat;
 Oly ingadozva lép
 Most lopja életét
 F a r k a s, S i p o s, A d y.

»Kettőzni kell az őrt
 A potyázók előtt . . .«
 »A jegy mind itt maradt.
 Hol fogsz oly szamarat
 A ki potyazni kész?«

»El mig lehet s szabad!
 Hauernél biztosabb . . .«
 »Miért ez ócska bor?
 »Pinczér miért papol?
 Hozz két deczit hamar!«

Az alvó aluszik,
 A haodlé alkuszik,
 Ha zörren egy levél
 Színészt bejönni vél
 A távívók kara.

»Mikor végződik a
 Helyi csuf kritika?«
 »Nem soka átkelünk
 Ujhelybe elmegeyünk
 S nem szidhatnak tovább!«

«Oh bátorítsd szivem
 Bartha, kedvelt hivem!
 Itt a kassza János,
 Nézzd meg nem hiányos
 Mert hát szegény üres.»

(Elismerem, habár
 A versem rossz, de már
 A mily előadást
 Látok, verset se mást,
 Jót írni nem tudok.)

Jáfet.

Szöllő gazdák figyelmébe!

A debreczeni faáru-
 raktár szövetkezetnél
 1000 drb. 5' (sukkos)
 szöllő karó 9 forint 50
 krért kapható.

Évad

Reichenhall fürdő.

Május-okt

Sós, savó- és legnagyobb német klimatikus gyógyhely a bajor Alpésekben. Sós-, kecskesavó, moór és egyéb kivonati fürdők. Kecskesavó, tehéntej, kefir alpesi fűnédvek, mindenféle savanyúvizek friss töltésben; legnagyobb pneumatikus kamarák, a belelélegzések minden neme, sóskutak, terepcurák Oertel tanár rendszere után, hidegvízgyógyintézet és gyógytornászat. Legjobb hygienikus általános feltételű magas forrasú vízvezeték, csatornázás és fertőtlenítés. Kiterjedt parkok fedett sétautakkal, Croquet- és Lawn-Tenis-terek; közelben fenyves erdők és jól ápolt gyógyutak minden irányban és magassági viszonyban. Naponta a fürdő-zenekar által 2 hangverseny, évad színház, olvasóterem; vasut, távirat és telefon állomások. Részletes leírásokat magyar nyelven is küld ingyen és bérmentve

a fürdő-bizottság.

Divatszövetek.

Selymek.

Női fehéreneműek.

Francia batistok.

Mosó voilok.

Francia delainek.

Angol zephirek.

Bevásárlási források:
Csödtömegek
 és egész áruraktárak
 egy tömegben.

! Nagyváradról !

Wallerstein Fülöp Fiai

Debreczen és Nagyvárad legolcsóbb bevásárlási forrása

Piacz-utca, kistemplommal szemben.

Női ruha készítés

mérték szerint.

Midőn a nagyérdemű közönség becses tudomására hozzuk, hogy a kitűnő hírnévnek örvendő és már 40 év óta fennálló **Rott L.** féle üzletet megvettük és azt a fentebb elősorolt árukkal teljesen ujonnan felszereltük, igérjük, hogy pontos és szolid kiszolgálás, valamint rendkívül olcsó árak által azon leszünk, hogy a bizalmat kiérdemeljük.

Rumburgi és Creasz vászon.

Asztalneműek.

Szőnyeg.

Függöny.

Garniturok.

Nap és esőernyők.

Női kabát és gallér.

Több vállalat
vászon
 és fehérenemű
 szállítói.

Hajdúvármegye alispánjától.

3508. sz.
1898

Hirdetmény.

A debreczen-békési törvényhatósági közönség Szóvát község alatt ujon építendő hid helyreállítását 1258 frt 09 kr. összeg erejéig engedélyeztem.

A fentemlített munkálat fogantatásának biztosítása céljából az 1899. április 18-ik napjának d. e. 10 órájára hivatalos helyiségben tartandó zárt ajánlati versenytárgyalást hirdetek.

A versenyezni óhajtókat felhívom, hogy a fentebbi munkálat végrehajtásának elvállalására vonatkozó, az engedélyezett költség után számítandó s a részletes feltételekben előírt 5%-nyi bányapénzzel ellátott zárt ajánlataikat a kitűzött nap d. e. 9 órájáig hozzám annyival inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbbben érkezettek figyelembe nem fognak vétetni.

A szóban forgó munkálatra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek a m. kir. államépítészeti hivatalnál [Kossuth-utca 39 sz.] a rendes hivatalos órákban naponként megtekinthetők.

Kelt Debreczenben, 1899. márczius 25-én.

Rásó Gyula
kir. tanácsos, alispán.

Csak akkor valódi, ha a háromszögű palaczk az itt levő szalaggal (vörös és feketenyomás sárga papíron) van elzárva.

Eddig felülmulhatatlan!
Maager Vilmos-féle

valódi, tisztított

májolóaj

törvényileg védett csomagolásban

MAAGER VILMOSTÓL
BÉCSBEN.

Az első orvosi tekintélyek által megvizsgáltatott és könnyű emészthetőségénél fogva gyermekeknek is különösen ajánlatik és rendeltetik mindama eseteknél, melyeknél az orvos az egész testi szervezet, különösen mell- és tüdő erősítését, a test súlyának gyarapodását, a nedvek javítását, valamint általában a vér tisztítását el akarja érni. — Egy üveg ára 1 forint és kapható a gyári raktárban Bécsben, III/3. ker., Heumarkt 3, valamint az osztr.-magyar monarchia legtöbb gyógyszerárában.

DEBRECZENBEN: Tóth Béla, Mihalovits István, dr. Róthschnek V. Emil gyógyszerészek, Richl József Zelmos, Csanak József kereskedő uraknál.

Főraktár és főelárusítás az osztrák-magyar monarchia részére

Maager Vilmos, Bécs.

III/3, Heumarkt 3.

Utánzások törvényileg üldözöttek.

Csillárkiállítás.

Van szerencsénk a n. é. közönség beeres tudomására hozni, hogy a helybeli piacon a Kereskedelmi Akadémia épüete alatt, (Egyháztér 8.) a déli sarokbólban 1899. márczius 30-tól kezdve saját üzletet nyitunk, melyben

Csillár-kiállítást

rendeztünk be a legnagyobb választéku gáz- és villam-csillárokból, melynek megtekintésére a n. é. közönséget tisztelettel meghívjuk.

Ugyan e helyiségben nagy raktárt rendeztünk be a legmodernebb gázüzemi világítási, fűtési és főzési eszközökből, melyek — u. m. csilláralkatrészek, fűlkarok, égők, csilláderek s különféle üveghangangok, tányérok és tulipántok, gázos kályhák, gázos konyhák, forralók, gázos-vasalók, aczél csövek stb. nagyválasztékban s a lehető legjutányosabb áron kaphatók.

Ugyan e helyiségben kaphatók a Debreczenben csakis általunk elárusítható

valódi Auer-féle szabadalmazott gázizzótestek

C. jelű valódi szabadalmazott gázizzótest, darabja 60 kr.

N. jelű valódi szabadalmazott gázizzótest, darabja 50 kr.

Végül tudatjuk a t. cz. közönséggel, hogy ezen üzlethelyiségünkben reggeli 8-tól esti 9 óráig szerelő munkások állanak a t. cz. gázfogyasztók rendelkezésére, kik a telefon útján, vagy szóbelileg bejelentett kisebb javításokat mint vezetékek-igazítás, égőtisztítás, gázizzótestek házhozvitele és beállítása, gázömlés elhárítása, fűtő-, világító- és főző-készülékek tisztítása kezelésükre vonatkozó utbaigazítás stb. stb., A napnak bármely órájában ingyen kötelesek végezni. Éjjel a Vár-utcai helyiségünkben tartunk ezentul is őrseget. Gázberendezések és a fentebb nem említett egyéb munkálatoknak megrendelése ezután is az igazgatósághoz intézendő, melyet azonban az üzleti személyzet készséggel és díjtalanul közvetít.

Tisztelettel

a Debreczeni Légszeszgyár Igazgatósága.

Telefonszám 90.

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczen, a főpostával szemben.

Valódi Auer-féle gázizzó testek.

Gázzal főzés és gázzal fűtés.